

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2024. gada 2. maijā
(OR. en)

9370/24

ESPACE 45

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Temats:	<i>Gatavošanās Padomes (Konkurētspēja (iekšējais tirgus, rūpniecība, pētniecība un kosmos)) sanāksmei 2024. gada 23. un 24. maijā</i> ES Kosmosa tiesību akts: ES darbību kosmosā drošība, noturība un ilgtspēja – viedokļu apmaiņa

Pielikumā pievienota prezidentvalsts piezīme par tematu “**Eiropas Kosmosa tiesību akts: ES darbību kosmosā drošība, noturība un ilgtspēja**”, gatavojoties viedokļu apmaiņai Konkurētspējas padomē 2024. gada 23. maijā.

ES Kosmosa tiesību akts: ES darbību kosmosā drošība, noturība un ilgtspēja

Viedokļu apmaiņa

Politiskais konteksts

Darbības kosmosā saskaras ar daudzām un arvien pieaugošām problēmām. Dažas no tām pēdējā laikā ir kļuvušas aktuālākas, un attiecībā uz tām būtu nepieciešama Savienības un dalībvalstu rīcība. Šā dokumenta mērķis ir sagatavoties viedokļu apmaiņai starp ministriem, lai tie varētu dalīties pārdomās par gaidāmā Savienības Kosmosa tiesību akta attiecīgajiem aspektiem, pirms Komisija iesniedz priekšlikumu.

Problēmjaudājumi

Pirmkārt, dažu orbītu (jo īpaši zemās Zemes orbītas) pārslodze palielina sadursmes risku, ko izraisa strauja privāto uzņēmumu darbības paplašināšanās kosmosa nozarē. Šiem apdraudējumiem var būt nopietnas sekas, piemēram, traucētas ikdienas operācijas orbītā, satelīta bojājumi un zudumi, kosmosā balstītu pakalpojumu (no kuriem daži ir kritiski svarīgi) apturēšana un sadursmes ar gaisa kuģiem, kas atgriežas uz Zemes. Šie scenāriji galu galā varētu padarīt orbītas neizmantojamas nākamajām paaudzēm.

Otrkārt, kiberuzbrukumu un elektronisku traucējumu risks kosmosa infrastruktūrā, ko pastiprina ģeopolitiski notikumi. Kiberuzbrukumi, no kuriem daži ir valsts atbalstīti, arvien vairāk tiek vērsti pret kosmosa aktīviem. Turklāt kosmosa resursu sarežģītā arhitektūra (dažādi segmenti, kas mijiedarbojas, plaša uzbrukuma telpa, vairāki piekļuves punkti potenciālajiem uzbrucējiem), to novecošanās (mantotās telekomunikāciju infrastruktūras, lāpīšanas un remontēšanas grūtības) un iepirkuma procesi (kompleksas piegādes ķēdes) ir padarījuši kosmosa infrastruktūru par neaizsargātu mērķi.

Risinot šos problēmjaudājumus, ir arī būtiski samazināt kosmosā veikto darbību ietekmi uz vidi un mazināt atkarību no trešo valstu tehnoloģijām un izejvielām.

Darbības

Dalībvalstis ir sākušas risināt šos problēmjaudājumus un pieņemt kosmosa tiesību aktus, lai regulētu un atļautu darbības kosmosā. Šobrīd vienpadsmit dalībvalstīs ir valsts tiesību akti kosmosa jomā, un vairākās dalībvalstīs šādi valsts tiesību akti tiek izstrādāti. Šo tiesību aktu darbības joma un dziļums ievērojami atšķiras. Šajā sakarā Eiropas Komisija ir ierosinājusi izstrādāt ES Kosmosa tiesību aktu, lai paredzētu kopīgus noteikumus par darbību kosmosā drošību, noturību un ilgtspēju. Ievērojot valstu kompetences, ES Kosmosa tiesību akts ļautu izveidot ES vienoto tirgu darbībām kosmosā.

Eiropas Komisija ir sākusi apspriešanās procesu gan ar dalībvalstīm, gan ar nozari, tostarp par iecerētā ES Kosmosa tiesību akta attiecīgajiem pīlāriem:

- Drošības pīlārs jo īpaši pievērštos jautājumiem par sadursmes riskiem (t. i., izvairīšanās no sadursmēm, kosmosa kuģu manevrējamība, pozicionēšana orbītā) un kosmisko atlūzu radīšanu (t. i., kosmisko atlūzu mazināšanas plāni) gan attiecībā uz palaišanas iekārtām, gan satelītiem.
- Noturības pīlārs ES kosmosa nozares centrā izvirzītu riska novērtējumu un drošības riska scenārijus un konsekventi uzlabotu aizsardzības līmeni visos kosmosa infrastruktūras segmentos (zemes, kosmosa un savienojumu segmentos).
- Ilgtspējas pīlārs radītu pamatu kopīgiem noteikumiem kosmosā veikto darbību vidiskās pēdas aprēķināšanai, lai ilgtermiņā to samazinātu.

Apspriežamie jautājumi

Ir jāstiprina Eiropas kosmosa nozares konkurētspēja, jo īpaši attiecībā uz MVU un jaunuzņēmumiem. ES Kosmosa tiesību aktam nevajadzētu pārmērīgi regulēt nozari, kā arī to nevajadzētu vienādi piemērot visiem industrijas dalībniekiem, un vienam no galvenajiem apsvērumiem vajadzētu būt **proporcionalitātei**. Tam būtu jāpievēršas gan ES, gan trešo valstu operatori, kuri vēlas ES vienotajā tirgū laist ar kosmosu saistītus pakalpojumus, un iespējamām tirgus izkropļojumiem. Tam būtu jānodrošina nepārprotami ieguvumi nozarei, piemēram, administratīvā vienkāršošana, vienlīdzīgi konkurences apstākļi, paaugstināti aizsardzības līmeņi un stabilitāte ieguldījumu piesaistīšanai. Obligātās prasības būtu jāpiemēro arī samērīgi. ES Kosmosa tiesību aktā būtu jāparedz arī atbalsta pasākumi, kas veicinātu kosmosa nozares atbilstību obligātajām prasībām, piemēram, spēju veidošana, tehniskā palīdzība un finansiālais atbalsts.

Pašreizējā ģeopolitiskajā kontekstā ir konsekventi jāuzlabo kosmosa sistēmu aizsardzības un noturības līmenis, proti, attiecībā uz visiem satelītu operatoriem ES, visiem segmentiem (kosmosa, zemes un datu savienojumi) un visiem aktīviem (komerciālie, valdības, ES īpašumā esošie). Noteikumiem būtu jānodrošina visaptveroša juridiskā noteiktība kosmosa nozares aktoriem, vienlaikus nodrošinot **noturību un konkurētspēju**.

Galvenie starptautiskie valsts kosmosa nozares dalībnieki ir pastiprinājuši savu reglamentējošo darbību, jo īpaši attiecībā uz kosmosa satiksmes pārvaldību un kiberdrošību, un aktīvi iesaistās attiecīgo starptautisko standartu veidošanā. Tāpēc ir svarīgi rīkoties pēc iespējas ātrāk, lai nodrošinātu, ka ES kosmosa nozare nav spiesta ievērot citu jurisdikciju noteiktos standartus vai normas. Pateicoties Savienības rīcībai, ES kļūtu par uzticamu starptautisku aktoru, tostarp mūsu normu un standartu noteikšanā.

Ministri tiek lūgti atbildēt uz šādiem jautājumiem:

Jautājumi

1. Kā vislabāk nodrošināt, ka ES Kosmosa tiesību akts stiprinās ES kosmosa nozares konkurētspēju?
2. Kā vislabāk izmantot ES Kosmosa tiesību akta sniegtās priekšrocības, lai stiprinātu kosmosa sistēmu noturību?